

Ekstremizm, przemoc wobec dziewcząt i edukacja

Mimo starań ze strony organizacji feministycznych o trwałe i niosące zmiany rozwój, edukacja nadal pozostaje nieosiągalna dla milionów dziewcząt. Jest to szczególnie widoczne w kwestii dziewcząt, które stanowią większość dzieci nieuczęszczających do szkół, tych, które nie mają dostępu do edukacji, tych, które nigdy nie rozpoczynają edukacji oraz tych, które nigdy nie kończą szkół podstawowych. Kobiety stanowią dwie trzecie osób dotkniętych analfabetyzmem w skali świata (493 milionów), a równowaga płciowa w edukacji pozostaje odległym celem. W obliczu tej rzeczywistości aktywistki walczące o prawa kobiet starają się wciąż o położenie kresu przemocy wobec dziewcząt i kobiet. Przemoc wobec zmierzających do szkół i będących w nich dziewcząt musi się skończyć, a, by rozwiązać ten problem, należy zapewnić dziewczętom ich podstawowe ludzkie prawo, jakim jest dostęp do edukacji.

Prawo do edukacji dla dziewcząt

Międzynarodowe standardy praw człowieka jednoznacznie głoszą, że potrzeba zdobywania wiedzy, umiejętności oraz informacji jest uniwersalnym i podstawowym elementem rozwoju człowieka. Na przykład Powszechna Deklaracja Praw Człowieka stwierdza, że „celem nauczania jest pełny rozwój osobowości ludzkiej i ugruntowanie poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności”. Konwencja o Prawach Dziecka ONZ rozwija to zagadnienie, nazywając edukację procesem, który ma na celu „rozwijanie w jak najpełniejszym zakresie osobowości, talentów oraz zdolności umysłowych i fizycznych dziecka”. Prawo dziewcząt do dostępu i czerpania korzyści z edukacji oraz kształcenia musi być postrzegane jako „cel sam w sobie, nie tylko zaś środek do osiągnięcia innych celów.”

Posiadająca 189 sygnatariuszy *Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet* (CEDAW) jest jedną z najszerzej ratyfikowanych rezolucji dotyczących praw człowieka. Chociaż duża ilość wątpliwości co do treści Konwencji bywa utrudnieniem we wprowadzaniu w życie jej treści, niewiele krajów zgłaszało sprzeciw wobec jej Artykułu 10, stanowiącego o prawie do nauki. Według CEDAW, upodmiotowienie i uwłasnowolnienie kobiet będące efektem nauki jest możliwe nie tylko dzięki podnoszeniu świadomości na temat praw kobiet i dziewcząt, ale dzięki walce z niezwykle silnymi stereotypami dotyczącymi płci społeczno-kulturowej oraz ideologiami opartymi na wierze w to, że kobiety winny być uprzedmiotowione i pozbawione swych podstawowych praw.

Ekstremizm i przemoc wobec dziewcząt

Wiele grup sprzeciwiających się uznawaniu praw człowieka kobiet oraz dziewcząt, uwzględniając zarówno państwowych jak i niepaństwowe instytucje, używa argumentów takich jak religia, kultura i tradycja by usprawiedliwić przemoc wynikającą z płci oraz dyskryminację, z jaką spotykają się dziewczęta. Te skrajne poglądy odbierają kobietom i dziewczętom ich podstawowe prawa i są wymierzone w osoby aktywnie broniące tych praw. Przez to dziewczęta, które podważają fundamentalistyczne ideologie poprzez staranie się o dostęp do nauki czy też wyrażanie nienormatywnej tożsamości płciowej bądź seksualnej, są narażone na przemoc ze względu na swoją płeć.

Przemoc i strach przed przemocą ze strony grup ekstremistycznych oraz tych, którzy je popierają, są głównymi powodami powstrzymującymi dziewczęta przed uczęszczaniem do szkoły i ukończeniem edukacji. W miejscach, w których ekstremiści przejmują przestrzenie publiczne oraz prywatne, wzrasta ryzyko doświadczania przez dziewczynki gwałtu, molestowania seksualnego, zastraszania i grożenia. Bieda, militarizm, konflikty zbrojne, brak systemów sanitarnych i długie drogi do szkół powodują, że zwyczajna czynność, jaką jest podjęcie edukacji staje się aktem oporu i sprzeciwu ze strony dziewcząt oraz ich rodzin, co z kolei jeszcze bardziej naraża je na przemoc.

Ataki na dziewczęta starające się o dostęp do nauki oraz ataki wycelowane w dziewczęta w szkołach mają wpływ na życie wielu – nie tylko samych dziewcząt, ale także tych, którzy je wspierają – rodzin oraz nauczycieli. Każdy atak na idące do szkół bądź znajdujące się w nich dziewczęta pokazuje społeczności, że nie ma bezpiecznych miejsc dla dziewcząt, ani rodzin, które nie dostosowują się do uświęconych tradycją lub patriachatem ról i zasad. To zaś często prowadzi do wykluczenia z systemu edukacji zarówno przez rodziny jak i instytucje państwowe – powstrzymywanie dziewcząt przed uczęszczaniem do szkół jest sposobem „chronienia” ich. Na przykład po atakach na szkoły w Pakistanie oraz Nigerii w ostatnich latach, szkoły dla dziewcząt w „zagrożonych okolicach” zostały zamknięte do odwołania. Rodziny, ze strachu przed kolejnymi atakami, nie pozwalają dziewczętom uczęszczać do tych szkół, które pozostały otwarte. W ten sposób większość podejmowanych przez rodziny i organy państwowe działań wobec ekstremistycznych ataków na dziewczęta idące do szkół, bądź się w nich znajdujące, prowadzi do kolejnych naruszeń podstawowego prawa do edukacji.

Szkodliwe działania

Dyskryminujące role płciowe oraz szkodliwe działania, którym poddawane są dziewczęta mają długoterminowy wpływ na ich życie, a także ich prawa, takie jak ich prawo do dostępu oraz czerpania przyjemności i korzyści z nauki. Dysproporcje wynikające z patriachatu, oraz kształtowane przezeń społeczne niesprawiedliwości są starsze od systemów edukacji oraz praw, co często powoduje wykluczenie dziewcząt ze szkół oraz dostępu do nauki wysokiej jakości. Przez to wszystkie czynności podejmowane przez organy państwowe oraz niepaństwowe mające na celu walkę z naruszeniami praw człowieka kobiet oraz dziewcząt muszą skupić się na głównej przyczynie nierówności płciowej oraz przemocy ze względu na płeć. Ataki na dziewczęta próbujące korzystać ze swego prawa do edukacji często mają miejsce z powodu istniejących wierzeń oraz stereotypów, które uprzedmiotawiają kobiety oraz dziewczęta poprzez przemoc. Ich przyczyna leży także w ekstremistycznych ideologiach, które uznają prawo do nauki za takie, które podważa status quo, zaś następujący przez nie postęp społeczny uznaje za zagrożenie. Organy państwowe są zobligowane do „stworzenia prawnych struktur, które zapewnią szybkie, obiektywne i niezależne śledztwa wobec szkodliwych działań, do sprawnego egzekwowania prawa i skutecznej pomocy dla ofiar tychże działań.” Organy państwowe muszą także „wyraźnie prawnie zakazać i stosować odpowiednie sankcje lub karać szkodliwe działania zgodnie z ich szkodliwością i wyrządzoną przez nie krzywdą, stworzyć systemy prewencyjne, ochronne, systemy mające na celu wsparcie i reintegrację ofiar oraz systemy walczące z bezkarnością za szkodliwe działania.”

Państwowe polityki i działania edukacyjne

Pomimo skomplikowanych norm prawnych oraz panującego w światowej polityce consensusu co do tego, że każdy ma prawo do nauki, ataki wobec dziewcząt sięgających po edukację są obserwowane coraz częściej. Ataki na dziewczęta idące do szkoły lub znajdujące się w niej podkreśliły kruchą naturę osiągnięć w dziedzinie rozwoju edukacji na świecie. Jak długo będą miały miejsce ekstremistyczne ataki na dziewczęta usiłujące otrzymać odpowiednią edukację oraz cieszyć się nią, dostępność, adaptacyjność, jakość oraz zgoda społeczna na edukację będą nieuchronnie maleć.

Państwa muszą przeprowadzić dogłębne śledztwa w sprawie ataków na dziewczęta ubiegające się o możliwość korzystania ze swojego prawa do nauki. Muszą także przeciwdziałać przyszłym atakom, używając wszystkich dostępnych im środków. Jednakże w większości wypadków, najczęściej używanymi środkami zapobiegawczymi po atakach na grupy dziewcząt w szkołach jest zamykanie kolejnych szkół i naruszanie prawa dziewcząt do edukacji. Śledztwa w sprawie przemocy ze względu na płeć wobec dziewcząt nie są prowadzone, a winni jej nie są karani. Niezależnie od motywów stojących za atakami, państwa muszą kontynuować walkę z systemową dyskryminacją oraz negatywnymi stereotypami dotyczącymi płci. Polityki i systemy edukacyjne muszą walczyć z przyczynami i konsekwencjami ataków na dziewczynki, które korzystają ze swojego prawa do edukacji. By

Od pokoju w domu do pokoju na świecie:
zadbajmy o bezpieczną edukację dla wszystkich!

www.kampania16dni.pl

Kampania 16 Dni Akcji Przeciwko Przemocy ze względu na Płeć, 25 listopada – 10 grudnia 2015

było to możliwe, konieczne jest nieprzerwane działanie na rzecz równości płci, systematyczne prowadzenie badań oraz staranne zbieranie danych.

tłum. Katarzyna Kołodziej

Pełna wersja tekstu w języku angielskim (i in.) dostępna na stronie: <http://16dayscwgl.rutgers.edu/2015-campaign/take-action-kit>